

Sygn. akt I PK 100/08

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Herbert Szurgacz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. R.

przeciwko Szkole Podstawowej Nr [...] w R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 grudnia 2008 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B.

z dnia 15 listopada 2007 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 4 stycznia 2007 r. w sprawie z powództwa D. R. przeciwko Szkole Podstawowej nr [...] w R. o zapłatę wynagrodzenia w

wysokości 24.247,64 zł za okres od 2 października 2003 r. do 2 października 2006 r. tytułem utraconego wynagrodzenia w wysokości różnicy między wynagrodzeniem należnym nauczycielowi mianowanemu, a wynagrodzeniem jakie powódka otrzymała będąc zatrudniona na stanowisku nauczyciela stażysty i nauczyciela kontraktowego z ustawowymi odsetkami za każdy kolejny miesiąc za okres objęty żądaniem pozwu w opóźnieniu płatności wynagrodzenia podstawowego / zasadniczego, dodatku za wysługę lat, dodatku wiejskiego i wynagrodzenia za pracę w godzinach ponadwymiarowych, oddalił powództwo.

Powódka, będąc z wykształcenia magistrem inżynierem metalurgii i posiadając ukończone studium pedagogiczne, została zatrudniona przez pozwaną Szkołę Podstawową Nr [...] w R. na stanowisku nauczyciela matematyki w pełnym wymiarze czasu pracy na czas określony, ze stawką wynagrodzenia nauczyciela stażysty i bez stopnia awansu zawodowego od dnia 1 września 2003 r. 27 sierpnia 2004 r. zawarła z pracodawcą kolejną umowę o pracę na czas określony, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku nauczyciela matematyki ze stawką wynagrodzenia nauczyciela stażysty. Kolejną umową o pracę z dnia 24 sierpnia 2005 r. zawarła na czas określony pozwana określiła jej wynagrodzenie jak dla nauczyciela kontraktowego.

Powódka podniosła, że w dniu 21 września 1992 r. uzyskała mianowanie w Szkole Podstawowej w K. Nr [...], w związku z czym, zgodnie z art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy - Karty Nauczyciela oraz o zmianie niektórych ustaw winna być zatrudniona u strony pozwanej ze stopniem awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i być wynagradzana wedle tego stopnia awansu zawodowego. Powódka stwierdziła także, że posiada kwalifikacje do nauki matematyki. O tej okoliczności świadczą następujące dokumenty: karta przebiegu studiów, zaświadczenie uczestnictwa w Studium Pedagogicznym z 20 grudnia 1990 r., świadectwo ukończenia studium pedagogicznego, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych z 16 grudnia 2004 r., dyplom ukończenia studiów magisterskich. O zasadności żądania płacowego w jej ocenie świadczy to, iż uzyskała mianowanie u poprzedniego pracodawcy na stanowisko nauczyciela. Podjęła także zatrudnienia jako nauczyciel przed upływem 5 lat od ustania ostatniego okresu zatrudnienia, który ustał z poprzednią Szkołą Podstawową w K.

ma mocy art. 20 pkt 6 Karty Nauczyciela z dniem 6 marca 2000 r.

Pozwana Szkoła Podstawowa Nr [...] w R. nie uznała zasadności zgłoszonych roszczeń, wnosząc o oddalenia powództwa i podnosząc, iż w dacie zatrudnienia powódki nie spełniała ona przewidzianych Kartą Nauczyciela przesłanek do zatrudnienia jej na stanowisku nauczyciela mianowanego, przez co niezasadne jest żądanie o zapłatę wynagrodzenia. Pozwana wskazała na okoliczność, że powódka ani w dacie uzyskania mianowania (21 września 1992 r.), ani z chwilą wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczyciela nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli, ani wreszcie w dniu nawiązania z nią stosunku pracy nie posiadała odpowiednich kwalifikacji do otrzymania stopnia nauczyciela mianowanego, w związku z czym nie mogła uzyskać stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego.

Oddalając powództwo jako nieuzasadnione Sąd Rejonowy zauważył, że w dacie nawiązania stosunku pracy przez powódkę z pozwaną Szkołą Podstawową Nr [...] w R. obowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu edukacji nauczycieli, określające wymagania kwalifikacyjne dla osób chcących podjąć pracę w charakterze nauczyciela w szkole podstawowej, które zostały określone w § 4 w związku z § 12 ust. 1 i § 3 cytowanego rozporządzenia z mocą obowiązującą od 7 października 2002 r. Z tego powodu, zdaniem Sądu Rejonowego, nie sposób przyjąć, iż powódka posiadała kwalifikacje do nauczania matematyki za sporny okres objęty żądaniem pozwu, mimo posiadania aktu mianowania jej na stanowisku nauczyciela. Będąc magistrem inżynierem metalurgii, posiadając ukończone studium pedagogiczne nie spełniała wymagań kwalifikacyjnych do otrzymania awansu zawodowego nauczyciela mianowanego do nauczania u strony pozwanej matematyki na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy - Karty Nauczyciela oraz o zmianie niektórych

ustaw. Dopiero uzyskując dyplom ukończenia studiów podyplomowych w zakresie matematyki w 2004 r. uzyskała kwalifikacje do nauczania matematyki, czyli stosowne kwalifikacje zawodowe. Z tego powodu wynagradzanie powódki jako nauczyciela stażysty, a później kontraktowego przez stronę pozwaną było prawidłowe, natomiast brak jest podstaw prawnych do przyjęcia, iż z dniem podjęcia pracy / nawiązania stosunku pracy ze stroną pozwaną powódka stała się z mocy prawa nauczycielem mianowanym, i z tego też powodu winna być wynagradzana wedle tego stopnia zawodowego.

Powódka w apelacji zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. oraz błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż w dniu 1 września 2003 r. nie posiadała kwalifikacji wymaganych do pracy na stanowisku nauczyciela matematyki w szkole podstawowej. W uzasadnieniu wskazała, że wykładnia literalna nie tylko art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. ale także art. 9 ustęp 1 pkt 1 Karty Nauczyciela pozwala przyjąć, iż powódka posiada kwalifikacje do nauki matematyki w szkole podstawowej, a odwoływanie się do przepisów wydanych na podstawie art. 9 ustępu 2 Karty Nauczyciela, czyli rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu edukacji nauczycieli jest, wobec wyraźnej regulacji zawartej w art. 9 ust. 1 Karty Nauczyciela, niezasadne.

Ponadto powódka podniosła, że dyrektor poprzedniej szkoły uznał jej kierunek studiów za zbliżony do nauczania matematyki, również strona pozwana - przez czynności konkludentne - uznała jej kwalifikacje za wystarczające do nauczania matematyki, gdyż nie występowała do nadzoru pedagogicznego o jej zatrudnienie na stanowisku nauczyciela bez kwalifikacji.

Sąd Okręgowy w B., Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 15 listopada 2007 r. oddalił apelację.

W uzasadnieniu Sąd drugiej instancji stwierdził, że okoliczności ustalone przez Sąd Rejonowy pozwalają stwierdzić, że roszczenie powódki nie jest zasadne,

a dokonana przez ten Sąd ocena prawna bezspornego stanu faktycznego jest trafna. Sąd Okręgowy podkreślił, że prawidłowa interpretacja przepisu art. 9 ust. 1 Karty Nauczyciela powinna nawiązywać do przepisów wykonawczych - rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków. Oznacza to, że powódka powinna się legitymować dyplomem ukończenia studiów magisterskich zgodnym z nauczaniem matematyki, którego nie posiada, a brak jest podstaw do przyjęcia, że jej kierunek studiów został uznany za zbliżony z nauczaniem przedmiotem matematyki w dacie uzyskania mianowania.

Ponadto brak podstaw do przyjęcia, że strona pozwana w sposób dorozumiany przyjęła że powódka ma kwalifikację do nauki matematyki. Wskazał, że Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr [...] w R. pismem z dnia 28 sierpnia 2003 r. wystąpił do Kuratora Oświaty w K., o wyrażenie zgody na zatrudnienie powódki na stanowisku nauczycielki matematyki mimo, że „nie posiada (ona) obecnie żadnego stopnia awansu zawodowego”.

Powódka zaskarżyła ten wyrok w całości skarga kasacyjną wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej Instancji.

Jako podstawy skargi wskazała „naruszenie prawa materialnego przez jego błędną interpretację: art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy z 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przez ustalenie, że powódka zatrudniona przez pozwanego w dniu 1 września 2003 r. utraciła stopień nauczyciela mianowanego, podczas gdy na podstawie tego przepisu powódka tego stopnia nie utraciła i przysługuje jej wynagrodzenie wynikające ze stawki należnej nauczycielowi mianowanemu, a to wobec faktu uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego w dniu 21 września 1992 r. w Szkole Podstawowej nr [...] w K.”, oraz naruszenie przepisów postępowania „wobec odmowy uznania faktu posiadania kwalifikacji wymaganych dla nauczyciela mianowanego a wynikających z faktu ukończenia studiów magisterskich na kierunku zbliżonym z nauczaniem przedmiotem, który to fakt nie był kwestionowany oraz dokonanie wykładni pojęcia "kierunku zbliżonego z nauczaniem przedmiotem" bez przeprowadzenia w tym kierunku postępowania dowodowego z programu

nauczania na kierunku, który ukończyła powódka w sposób dowolny naruszający zasadę wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego”.

Jako okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozstrzygnięcia w podobnych sprawach: „czy w świetle przepisu przejściowego ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw, tj. art. 10 ust. 3 pkt 1, kwalifikacje nauczyciela należy oceniać literalnie, a więc zgodnie z przywołanym tym przepisem art. 9 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela, czy też sensu largo (jak tego dokonały Sądy pierwszej i drugiej instancji), a więc z uwzględnieniem aktów wykonawczych w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.” Ponadto skarżąca stwierdziła, że zachodzi potrzeba ustalenia formy dokonania czynności prawnej określonej w obowiązującym w spornym okresie rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 października 1991 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia, a mianowicie uznawania kierunku (specjalności) studiów za zbliżony do nauczanego przedmiotu lub rodzaju prowadzonych zajęć. Przepisy wskazanego rozporządzenia nie przewidują określonej formy, natomiast w ocenie orzekających w sprawie Sądów pierwszej i drugiej instancji wymagana jest forma pisemna. W ocenie strony powodowej dopuszczenie powódki do pracy w charakterze nauczyciela matematyki w Szkole Podstawowej nr [...] w K. stanowiło o uznaniu przez ówczesnego dyrektora tejże szkoły kwalifikacji powódki do nauczania tego przedmiotu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera usprawiedliwionych podstaw. W szczególności nie są zasadne zarzuty naruszenia przepisów postępowania. Przepis art. 233 k.p.c. zasadniczo nie może stanowić usprawiedliwionej podstawy skargi kasacyjnej (art. 393 § 3 k.p.c.). Podobnie zarzut naruszenia art. 229 w związku z art. 233 w istocie dotyczy interpretacji przepisów prawa materialnego ponieważ odnosi się do wykładni pojęcia „kierunku (wykształcenia) zbliżonego z nauczonym przedmiotem”.

Na gruncie ustalonych okoliczności faktycznych sprawy spór sprowadza się do interpretacji art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy Karta Nauczyciela, w brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela oraz zmianie niektórych ustaw, według którego nauczyciele spełniający wymagania kwalifikacyjne, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 Karty, zatrudnieni na podstawie mianowania przed dniem wejścia w życie ustawy, uzyskują z mocy prawa stopień nauczyciela mianowanego. Zdaniem skarżącej, interpretacja dokonana przez Sądy orzekające, że odesłanie w wymienionym przepisie art. 10 do przepisu art. 9 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela obejmuje również unormowania wydane na podstawie art. 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 10 września 2002 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. Nr 156, poz. 1228) – jest nietrafna. Skarżąca twierdzi, że dokonana wykładnia ma charakter wykładni rozszerzającej, podczas gdy należy stosować wykładnię ścisłą, że skoro art. 10 ust. 1 pkt 3 odsyła wyraźnie do art. 9 ust. 1 pkt 1 Karty, to nie ma podstaw do uwzględniania przepisów wykonawczych opartych na ustępie drugim tego przepisu. Powódka spełniała wymaganie zatrudnienia na podstawie mianowania w dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej Kartę Nauczyciela, spełniała również wymaganie ukończenia studiów wyższych.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 Karty Nauczyciela stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która, między innymi, „posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje”. Wymienione wymagania do zajmowania stanowiska nauczyciela należy oczywiście ujmować łącznie. Punktem odniesienia są „wystarczające kwalifikacje” dla zajmowania danego stanowiska. Powołany przepis nie definiuje tego pojęcia. Jednak już ustęp drugi art. 9 zawiera upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dla określenia w drodze rozporządzenia „szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli”. Między przepisami art. 9 ust. 1, a art. 9 ust. 2 istnieje ścisły związek logiczny i merytoryczny i nie ma podstaw do ich rozłącznego traktowania. Odpowiednie rozporządzenie ukazało się w postaci cytowanego już rozporządzenia Ministra

Edukacji Narodowej i Sportu z 10 września 2002 r.

Zgodnie z § 4 w związku z § 3 pkt 2 rozporządzenia kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach podstawowych posiada osoba, która legitymuje się dyplomem ukończenia studiów wyższych zawodowych na kierunku (specjalności) zgodnym lub zbliżonym z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć i posiada przygotowanie pedagogiczne. Jak wynika z dokonanych ustaleń wymagane kwalifikacje powódka uzyskała dopiero z momentem ukończenia studiów podyplomowych z zakresu matematyki (świadectwo ukończenia studiów podyplomowych z 16 grudnia 2004 r.). W świetle dokonanych ustaleń nie można również podzielić stanowiska skarżącej, że już w okresie od 1992 r. legitymowała się dyplomem ukończenia studiów wyższych na kierunku zbliżonym z nauczaniem przedmiotem ponieważ nie wykazała uznania kierunku jej studiów za zbliżone do studiów matematyki.

W sumie należy stwierdzić, że do mianowanych nauczycieli niespełniających wymagań kwalifikacyjnych, o których mowa w art. 9 Karty Nauczyciela nie znajduje zastosowania przewidziana art. 10 ust. 3 Karty w brzmieniu nadanym ustawą z 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 19, poz. 239) zasada uzyskania z mocy prawa stopnia nauczyciela mianowanego przy kolejnym zatrudnieniu.

Z przytoczonych motywów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w sentencji

/tp/